

**Tiesību Zinātņu Pētniecības Institūts sadarbībā ar
Latvijas Universitātes Juridisko fakultāti, laikrakstu “Dienas Bizness” un žurnālu “Jurista
Vārds” rīko zinātnisku konferenci**

„Valsts konsekvence tiesiskās paļāvības un tiesiskās drošības principu ievērošanā”

2016. gada 29. janvāris plkst. 11.30 – 11.45

Latvijas Universitātes Mazā aula

Kristīne Strada-Rozenberga¹

Referāta

„Tiesiskā paļāvība, noteiktība un stabilitāte krimināltiesībās un kriminālprocesā”

tēzes

1. Nullum crimen sine lege – krimināltiesību vadlīnija ar senu vēsturi, stabilu tagadni un prognozējamu nākotni.
2. Lai arī pamatprincips, ka persona var tikt sodīta tikai par tādu darbību (bezdarbību), kas par noziedzīgu pasludināta ar likumu, ir vispāratzīts, tomēr ne vienmēr tas ir pietiekami ievērots.
3. Galvenā problemātika saistāma ar apstākli, ka nav pietiekami, lai kāda darbība būtu paredzēta kā sodāma, nepieciešams, lai likums, ar kuru tas noteikts, būtu pietiekami skaidrs un konkrēts.
4. Kriminālatbildības kā smagākās publiskās atbildības veida pamats nevar būt miglains, “apjaušams”, izsecināms tikai ilgstošu un sarežģītu juridisko metožu pielietošanas procesu rezultātā utml. – tam jābūt pietiekami skaidram jebkuram saprātīgam sabiedrības loceklim, uz ko tas attiecas.
5. Krimināltiesību normu piemērošanas rezultātam jābūt taisnīgam, kas nozīmē, gan taisnīgu likuma normu, gan taisnīgu tā piemērošanas procesu.
6. Kriminālsodāmas darbības definējumam jābūt skaidram, nepārprotamam. Tāpat krimināltiesību normu izveidē, pārveidē un pilnveidē nevar tikt aizmirsti tiesiskās paļāvības, noteiktības (drošības) apsvērumi.
7. Tādas pašas atziņas var tikt attiecinātas arī uz kriminālprocesa tiesību normām.
8. Šī brīža krimināltiesību un kriminālprocesa normu attīstība nevar tikt atzīta par atbilstošu labas likumdošanas praksei – to raksturo pārāk strauja mainība, uz pētījumiem nebalstīta, epizodiska, atsevišķu notikumu vai kriminālprocesa aktualizēta pieeja. Pamudinājums veikt daļu grozījumu saistīts lielākoties ar kādiem atsevišķiem notikumiem vai konkrētos kriminālprocesos pamanītām problēmām, kas saistījušas sabiedrības uzmanību. Diemžēl nereti tas atgādina politisko publisko attiecību pasākumu.

---

¹ Dr. iur., Latvijas Universitātes Juridiskās fakultātes profesore.

9. Nepamatoti liela daļa grozījumu KL un KPL “radušies” likumprojektu izskatīšanas gaitā Saeimā, kas faktiski apgrūtināta to padziļinātu analīzi un satura apzināšanu.
10. Nereti pieņemtie grozījumi ir sistēmiski nesaskaņoti. Tai skaitā tiek pieņemti gan “iekšēji” (t.i. viena likuma ietvaros) nesaskaņoti grozījumi, gan sistēmiska skata un analīzes pietrūkst vienas tiesību nozares un visas tiesību sistēmas ietvaros. Īpaša uzmanība cita starpā pievēršama arī materiālo un procesuālo tiesību reglamentācijas priekšmeta nošķiršanai un savstarpējai saskaņošanai.
11. Nesaskaņotu, nepārdomātu grozījumu pieņemšana rada nepieciešamību veikt aizvien jaunus grozījumus, kas neveicina tiesiski stabilas krimināltiesiskās telpas izveidi. Tā, Krimināllikums tā spēkā esamības gandrīz 17 gados grozīts 53 reizes, savukārt Kriminālprocesa likums tā spēkā esamības gandrīz 11 gados – 28 reizes.
12. Tāpat kā izteikti negatīva iezīme minama tiesiskās noteiktības pamatprincipam klaji pretējā tendence paredzēt nesamērīgi īsus likumu grozījumu spēkā stāšanās termiņus, kas faktiski nedod reālu iespēju ar tiem iepazīties nedz sabiedrībai, nedz tiesībsargājošajām iestādēm, kam šie likumi jāpiemēro.
13. Krimināltiesību un kriminālprocesa likumdošanai jākļūst stabilākai, izsvērtākai, balstītai uz nopietnu un pietiekami dziļu analīzi.